

favne enten Vilje eller Gyne til at bringe Hjælp over for den. Det gælder med Hensyn til den om at finde Marsagerne og søge at faa dem fjernede. Til disse Marsager høre ganske vist de store Produktionsomkostninger, der atter ere en Følge, til Dels i det mindste, af de store Statter. Kommunernes Udgifter ere netop blevne forhøjede paa en meget uheldig Tid, nemlig siden 1890. Fra 1885 eller Begyndelsen af 80'erne indtil 1890 var der ikke nogen videre Stigning i de kommunale Udgifter. Der havde været en meget stærk Stigning i Slutningen af 70'erne, men fra Begyndelsen af 80'erne indtil 1890 var der, naar man undtager Kjøbenhavn, ingen stor Stigning; der var ingen videre Stigning hverken i Amternes, Soggenes eller Bykommunernes Udgifter. Men efter 1890 have de naturligvis taget Fart. Saa vidt man kan se, have vi haft en Stigning i denne Tid, siden 1890, i de egentlige Kommunestatter, det vil sige i Sogne- og Købstadkommunerne, af henimod 10 pCt., og da Statterne i disse Kommuner er noget som 20 Millioner, vil det sige, at der er en Stigning paa et Par Millioner. Det er naturligvis overordentlig søseligt, netop fordi det falder sammen med forskellige andre — om jeg saa maa udtrykke mig — Kalamiteter. Der har saaledes været et stærkt Fald i Varepriserne paa noget som 20 pCt., og samtidig er Folkelønnen, Betalingen for Arbejdskraft, ligeledes steget i de sidste Aar med, om ikke 20 pCt., saa dog med noget over 10 pCt. Alt dette gør, at der paa Landet og ogsaa i Købstæderne — thi de følges ad — er kommet, kan man gerne sige, Betryk til Stede. Det er derfor ikke uden Grund, at man taler om Landbrugets betrængte Tilstand, og Købstadbeboerne gentage saa bag efter de samme Ord; de ere i lige saa stor Rød, og det kan vel tildels være sandt. Med Hensyn til en Formindskelse i Produktionsudgifter, antager jeg, altsaa, at vi foreløbig staa omtrent magtesløse; men her er dog en lille Haandsrækning, som kan hjælpe en Del. Der er mange, hvem det selvsølgelig ikke vil hjælpe videre, det er klart, og se vi da altsaa Sagen i Forhold til de enkelte, der ere paa Falderbet, indrømmer jeg, at Hjælpen er enten spildt eller nytter meget lidt. — Skulde der da ikke være en Mulighed for at faa Produktionsudgifterne nedsatte? Ja, saa længe Europa staaar væbnet til Tænderne, og vi mene os forpligtede til at gaa i samme Retning, er der ikke megen Udsigt dertil; men det er jo muligt, at der i saa Henseende kan komme en Vending, for vi tænke paa det. Arbejdslønnen, den dyrere Arbejdskraft, kan

der heller ikke være Tale om at faa nedsat; det ere vi heller ikke Herrer over, og det er vel heller ikke ønskeligt. Der bliver da som sagt kun Statterne tilbage, og her er da en lille Haandsrækning til Kommunerne lige over for alle de Byrder og Viderværdigheder, der ere gaaede over dem i de senere Aar. Det forekommer mig, altsaa af den Grund indtil videre at være ret forstandigt at vedtage dette Lovforslag som ekstraordinært, hvori der saa tillige ligger en Paamindeelse til Ministeriet, om at det maa se at komme med et Forslag, der fordeler Udgifterne mellem Stat og Kommune paa en anden Maade.

Den ærede Taler, der først havde Ordet, betonedes saa udtrykkelig, hvad der var hans Opfattelse, og hvad der var dette Ting's Opfattelse. Men jeg behøver vel ikke her at gentage, at det nytter ikke noget, hvad det ene Ting vil; det nytter for dets eget Bedkommende, men det nytter ikke noget; naar man vil have Resultater, saa ere begge Tingene nødte til at tage Hensyn til hinanden, og det mener jeg skulde i alt Fald gerne være Følgen af det, der stete i Fjor, at vi under vore fortsatte Forhandlinger have in mente, at vi have at tage Hensyn til hinanden. Der er ogsaa faldet Udtalelser tidligere herom, og jeg kan vel ikke tro, at man har forandret Mening om, at Staten skal overtage nogle af de af mig nævnte Udgifter.

Ser jeg altsaa Hjælpen i det Forhold, jeg nu har nævnt, er den ringe, men ser jeg den i Forhold til Kommunernes Udgifter, er den ganske sikkert betydelig. Samtlige Kommunestatter var i 1890 25¹/₂ Million, altsaa næsten 26 Millioner, deri medregnet Amternes Udgifter, altsaa baade Amternes, Købstædernes og Soggenes Udgifter. Af disse Udgifter vil Tilskuddet være ¹/₁₆. Tager man Amternes Udgifter alene, bliver det ¹/₈, og det er altsaa en ganske god Hjælp. Det er ogsaa omtrent et Beløb, der svarer til den ny Byrde, vi have lagt paa Kommunerne gennem Alderdomsforførgelsesloven, nemlig henved 1¹/₂ Million.

Hvad selve de Fordelingsprincipper angaar, der findes i Lovforslaget, stønner jeg, at de ere overordentlig retfærdige. Den første ærede Taler, der slet ikke beskæftigede sig med Realiteter, kom heller ikke ind paa det, men efter mit Støn have Købstæderne faaet alt, hvad der tilkommer dem, nemlig omtrent lige saa meget som Landet. Det er dog en lille Rende mindre, og det vil man maaste sige, er ikke ganske rigtigt. Jeg har undersøgt denne Sag saa godt, jeg har funnet,